

ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ENGELLİ ÖĞRENCİ BİRİMİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Genel Esaslar

Amaç

Madde 1 - (1) Bu yönergenin amacı; Erzurum Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için akademik ortamın hazırlanmasını ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak, düzenlemeler yapmak ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak üzere oluşturulacak Engelli Öğrenci Biriminin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - (1) Bu yönerge; Erzurum Teknik Üniversitesi bünyesinde oluşturulacak Engelli Öğrenci Biriminin görev ve faaliyet alanına ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

Madde 3 - (1) Bu Yönerge, 04.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 14 üncü maddesi ve 14.08.2010 tarih 27672 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliğinin 11 inci ve 12 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - (1) Bu yönergede geçen;

- a) Birim: Erzurum Teknik Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimini,
  - b) Birim Yönetim Kurulu: Engelli Öğrenci Biriminin faaliyetlerini belirlemek ve yürütmek üzere kurulan kurulu,
  - c) Engelli Öğrenci: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerinden herhangi birini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım veya rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan öğrenciyi,
  - ç) Engelli Öğrenci Danışmanı: Engelli öğrencilere akademik sorunları konusunda danışmanlık yapan, fakülte, enstitü, yüksekokul tarafından görevlendirilen öğretim elemanını,
  - d) Rektör: Erzurum Teknik Üniversitesi Rektörünü,
  - e) Rektörlük: Erzurum Teknik Üniversitesi Rektörlüğünü,
  - f) Senato: Erzurum Teknik Üniversitesi Senatosunu,
  - g) Üniversite : Erzurum Teknik Üniversitesini,
  - ğ) Yönetim Kurulu: Erzurum Teknik Üniversitesi Yönetim Kurulunu,
- ifade eder.

Genel esaslar

Madde 5 - (1) Eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesinde engelli öğrencilerin özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve eşit/eşdeğer koşullarda eğitim imkânı sağlamaktır.

(2) Engelli öğrencilere yönelik olarak verilecek hizmetlerde engellilerin, engelli ailelerinin ve ilgili gönüllü kuruluşların katılımını sağlamaktır.

(3) Üniversitenin tüm birimlerinin engelli öğrencilere yönelik olarak yapmak istedikleri hizmet ve düzenlemelerde birimin görüşünün alınmasını sağlamaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Organları ve İşleyişi

Engelli öğrenci birimi

Madde 6 - (1) Birim, eğitim-öğretimden sorumlu Rektör Yardımcısına bağlı olarak görev yapar.

(2) Birimin yönetim organları, birim koordinatörü, engelli öğrenci danışmanları ve yönetim kurulu üyelerinden oluşur.

Birim koordinatörü

Madde 7 - (1) Koordinatör tercihen birimin faaliyet alanları konusunda uzmanlığa sahip olan Üniversite personeli arasından Rektör tarafından 3 (üç) yıl süreyle görevlendirilir.

(2) Birim koordinatörünün görevleri şunlardır;

a) Birimi temsil eder.

b) Birim yönetim kurulunu toplantıya çağırır.

c) Birimde hizmetlerin amacına uygun, düzenli bir şekilde verilmesi, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlar.

ç) Her yıl Birimin yıllık çalışma raporunun ve bir sonraki yılın çalışma programı taslağının yönetim kuruluna sunulmasını sağlar.

d) Birim çalışanlarının görev dağılımlarını yapar.

e) Birim Koordinatörü, engelli bir öğrenciyi engelli öğrenci temsilcisi olarak belirler.

(3) Gerekli görülmesi durumunda, birim koordinatörünün önerisi ile bir koordinatör yardımcısı 3 yıl süre ile Rektör tarafından görevlendirilebilir.

Engelli öğrenci danışmanları

Madde 8 - (1) Birim ile Fakülteler/ Enstitüler/ Yüksekokullar arasında işbirliğinin sağlanması için her birimden bir öğretim elemanı engelli öğrenci danışmanı olarak Fakülte dekanı/ Yüksekokul Müdürü/ Enstitü Müdürü tarafından 3 yıl süre ile görevlendirilir. Görev süresi biten danışman yeniden görevlendirilebilir. Üye görev süresi dolmadan ayrılırsa, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni bir danışman görevlendirilir.

Birim yönetim kurulu üyeleri ve çalışma usulü

Madde 9 - (1) Birim yönetim kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Eğitim-öğretimden sorumlu Rektör Yardımcısı,

b) Engelli öğrenci birimi koordinatörü,

c) Öğrenci İşleri Daire Başkanı veya görevlendireceği şube müdürü,

ç) Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanı veya görevlendireceği şube müdürü,

d) Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanı veya görevlendireceği şube müdürü,

e) Rektör tarafından görevlendirilen 2 akademisyen,

f) Kurum psikoloğu,

g) Engelli öğrenci temsilcisi,

(2) Rektör Yardımcısı yönetim kurulu başkanıdır.

(3) Yönetim Kurulu olağan olarak her akademik dönemde en az bir kez toplanır, gerekli olduğunda da Birim Koordinatörü çağrısı üzerine olağanüstü olarak toplanılır.

(4) Kurulun toplantı yeter sayısı toplam üye sayısının salt çoğunluğu, karar yeter sayısı toplantıya katılanların salt çoğunluğudur, oylarda eşitlik olması durumunda Başkanın oyu doğrultusunda karar verilir.

(5) Toplantıda alınan kararlar tutanak altına alınarak tüm üyelerce imzalanır.

(6) Kararlar Rektörlük Makamının onayı alınarak gereği yapılmak üzere ilgili birimlere yazı ile bildirilir.

(7) Yönetim Kurulu, gerekli görmesi halinde, uzmanlığından veya bilgisinden yararlanmak amacıyla üniversitemiz akademik ve idari personelini toplantıya çağırabilir. Bu şekilde toplantıya katılan personel oy hakkına sahip değildir.

Engelli öğrenci biriminin görevleri

Madde 10 - (1) Birimin görevleri şunlardır;

a) Engelli öğrencileri Üniversiteye ilk kayıt yaptırdıkları sırada tespit etmek,
b) Üniversite programlarına kayıt yaptıran engelli öğrencilerin öğrenimlerini sürdürdükleri sırada doğabilecek ihtiyaçlarını karşılamak, karşılaşılabilecekleri engelleri ve bunlara karşı alınması gereken önlemleri belirlemek ve bu engelleri ortadan kaldırmak için çözüm önerileri sunmak, gerekli düzenlemeleri yaptırmak,

c) Engelli öğrencilerin akademik, fiziksel, psikolojik ve sosyal yaşamlarını engellemeyecek biçimde akademik programlarını sürdürmeleri için, hem devam ettikleri öğretim ortamının düzenlenmesini sağlamak, hem de özel ders materyallerinin, uygun eğitim, araştırma ve barınma ortamlarının hazırlanması konusunda kararlar almak,

ç) Yükseköğretim düzeyindeki öğrenci, öğretim elemanı ve idari personele yönelik, engellilik konusuyla ilgili faaliyetlerde bulunmak, engeli ve engelliği tanımlamak, bunun getirdiği mağduriyetleri ve yapılması gerekli düzenlemeleri içeren dokümanlar hazırlamak, bilinç düzeyini arttırmak, danışmanlık hizmeti vermek, gereken durumlarda hizmet içi eğitim sağlamak,

d) Birimin çalışma programını hazırlamak, yürütmek ve yıllık faaliyet raporunu hazırlayıp Rektör'e sunmak,

e) Program ve projeler geliştirmek, seminer, konferans ve benzeri faaliyetler düzenlemek,

f) Birimin görev ve faaliyet alanına giren konularda konunun taraflarına yönelik yayın ve dokümanların yer aldığı öğrencilerin istek ve sorunlarını dile getirmelerine olanak sağlayan Üniversite web sitesinin erişilebilir olmasını sağlamak,

g) Öğrenim görmekte olan diğer öğrencilerle eşit şartlarda, aralarındaki fırsat eşitliğini bozmadan engelli öğrencilerin sınavla ilgili süre, mekan, materyal, refakatçi ve engelin doğasından kaynaklanan farklılıklar konusunda gerekli tedbirleri alıp, düzenlemeler yapmak,

ğ) İstihdam olanakları ve mekânlara ilişkin konularda engelli öğrencilere bilgi vermek,

h) Engelli öğrencilerin özellikle akademik yönden kendilerini geliştirebilmeleri için üniversitemizde gerçekleşecek faaliyetlerden faydalanmaları ve öğrenci topluluklarında aktif görev almalarını teşvik etmek,

ı) Engelli öğrencinin eğitim hayatına tam katılımını sağlamak amacıyla üniversite genelinde eğitim ve fiziki erişebilirliği sağlamak için ilgili birimlerle (ilgili Akademik birim ve Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı) gerekli tespitleri yapmak ve alt yapı çalışmalarını takip etmek,

i) Birim tarafından gerçekleştirilen tüm faaliyet ve çalışmaların kayıt altına alınıp raporlandırılmasını sağlamaktır.

Yönetim kurulunun görevleri

Madde 11 - (1) Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır;

a) Birimin çalışma programının hazırlanması konusunda önerilerde bulunmak ve yeni düzenlemeler konusunda kararlar almak,

b) Üniversite genelinde yapılan çalışmalar ve öğrenci başvurularını değerlendirmek ve uygulamaları denetlemek,

c) Birimin yıllık faaliyet raporunu hazırlamak ve Rektörlüğe sunmak,

ç) Gerekğinde Üniversite Senatosuna engelsiz üniversite konusu kapsamında görüş iletmektir.

Engelli öğrenci danışmanlarının görevleri

Madde 12 - (1) Engelli öğrenci danışmanları Üniversitedeki akademik ve idari birimlerinde Birimi temsil eden sorumlulardır. Engelli öğrenci danışmanları Birimin gerçekleştirmekle yükümlü olduğu görevleri kendi birimlerinde gerçekleştirmek üzere Birime karşı sorumludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eğitim-Öğretim Uygulamaları

Ders uygulamaları

Madde 13 - (1) Engelli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için ders öncesinde, sırasında ve sonrasında aşağıdaki hususlara riayet edilir:

a) Öğretim elemanları, Birim tarafından gönderilen engelli öğrencilere ilişkin kişisel verileri gizli tutmakla yükümlüdür.

b) Öğretim elemanları, engelli öğrencilere yönelik ders materyali konusunda Birim ile işbirliği yapar.

c) Birim yöneticilerince sınıflarda engelli öğrencilerin eğitim almaları için gerekli fiziksel düzenlemeler yapılır.

ç) Öğretim elemanları, özellikle işitme engelli öğrencilerin talebi halinde derslerini yüzü sınıfa dönük olarak anlatırlar.

d) Öğretim elemanları engel durumundan kaynaklanan ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak engelli öğrencilerin dersleri ses kayıt cihazı ile kaydetmesine izin verebilirler.

e) Bilgisayarla yapılan uygulamalı derslerde hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin kullanabileceği bilgisayar donanım ve yazılım sistemleri bulundurulur. Bu bilgisayarlara erişilebilirliği sağlayan gerekli programlar yüklenir ya da gerekli donanım takviyesi yapılır.

f) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin dersle ilgili görsel materyalleri görenlerle eşit miktarda kavrayabilmesi için dersi veren öğretim elemanı tarafından sesli betimleme yapılır.

g) Engelli öğrenciler, talepleri ve gerekçeleri engelli öğrenci danışmanlarının ve Fakülte/ Yüksekokul/ Enstitü yönetim kurullarının uygun bulması halinde özel öğrenci statüsünde ders alabilirler.

ğ) Engelli öğrencilere verilen ödev ve projeler bu öğrencilerin engel grubu dikkate alınarak uyarlanır.

Sınav uygulamaları

Madde 14 - (1) Sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında engelli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz yönde etkilenmemesi için birimlerinin sınav uygulamaları usul ve esasları şunlardır;

a) Sınav salonlarının seçimi, farklı engel grupları çerçevesinde değerlendirilerek ve erişilebilirlik kuralları da göz önünde bulundurularak yapılır.

b) Sınav görevlilerince sınav saatleri, sınav yerleri ve soruları vb. gibi duyurular engel grupları göz önünde bulundurularak yapılır.

c) Sınav gözetmenlerine sınava girecek engelli öğrenci bilgisi verilmelidir.

ç) Engelli öğrencilerin ihtiyaç duymaları halinde sınavlara yardımcı araç ve gereç ile (işitme cihazı, teleskopik gözlük, prizmatik gözlük, büyüteç vb.) girmelerine izin verilir.

d) Sınav yerlerinin belirlenmesi sırasında, bedensel engelli öğrencilerin bulunduğu derslerin sınavları mutlaka erişilebilir dersliklerde yapılır.

e) İhtiyaç duymaları halinde engelli öğrencilerin sınavlarını bilgisayar ortamında yapmaları sağlanır.

f) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin yazılı sınavlarına refakat edecek, sınav olunan ders ile ilgili terminolojiye hâkim olan okuyucu – işaretleyici gözetmen görevlendirilir.

g) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilere özel ihtiyaçları doğrultusunda farklı formatlarda (büyütülmüş punto, kabartma yazı, ses dosyası, vb.) soru kâğıdı hazırlanır.

ğ) Görme, işitme zorluğu ve dikkat eksikliği, hiperaktivite, disleksi - disgrafi, distoni v.b. gibi sorunlar yaşayan engelli öğrencilerin talebi ve Birimin uygun bulması halinde bu öğrencilerin bir gözetmen eşliğinde rahatsız olmayacakları bir ortamda sınav olmaları sağlanır.

h) Konuşma (kekemelik, afazi, disfazi, vb.) ve işitme bozukluğu olan öğrenciler için sözlü sınav uygulamalarında uyarılama veya uygun ölçme ve değerlendirme metotları kullanılır.

ı) Okuyucu-işaretleyici/yazıcı ya da büyük puntolu soru kâğıdı ya da kitapçığı ile sınava giren görme engelli öğrencilere, işitme engeli olanlara, yazma ve hareket güclüğü çeken öğrencilere ve bunların dışında ek süre ihtiyacı tespit edilen öğrencilere “sınav süresinin yarısı kadar” ek süre verilir. Bu ek süreye sınava hazırlık ve yerleşme süresi dahil değildir.

i) Engelli öğrencilerin kullandıkları ilaç, tıbbi malzeme vb. ile sınava girmelerine izin verilir.

j) Sınav esnasında ihtiyaç duyulması halinde, engelli öğrencilerin, karşılaşılabilecekleri biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, görevli nezaretinde, geri dönmek kaydıyla sınava kısa süreliğine ara vermesine sınav görevlisi tarafından izin verilebilir.

(2) Bu hususların uygulanması, akademik birimlerde engelli öğrenci danışmanı tarafından takip edilir.

Ders muafiyeti ve intibak

Madde 15 - (1) Engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı ders muafiyeti talebi ile kayıtlı olduğu birime dilekçe ile başvurmaları halinde, varsa dersin yerine eşdeğer bir ders verilir; dersin eşdeğeri yok ise gelişen teknik ve programlar yardımı ile ilgili ders engelli öğrenci dikkate alınarak verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hizmetlere Erişim

Madde 16 - (1) Engelli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve kampüs yaşamlarının olumsuz etkilenmemesi için mimari erişilebilirlik yanında, bilgiye erişimleri ve sağlık, sosyal ve kültürel hizmetlere erişimleri sağlanır. Erişim hizmetleri sırasıyla Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ile Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı ve Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı tarafından 13, 14 ve 15. maddelerde yer alan esaslara göre yürütülür.

Mimari erişilebilirlik

Madde 17 - (1) Engelli öğrencilerin Üniversitenin açık ve kapalı mekânlarında güçlük çekmeden erişimlerinin sağlanması için aşağıdaki düzenlemeler yapılır:

a) Üniversitenin yeni yapılanmasında yer alacak tüm mimari alanlar, özel bir ek tasarıma veya düzenlemeye gerek duyulmaksızın, mümkün olduğunca (engelli öğrenciler de dikkate alınarak) herkes tarafından kullanılabilir şekilde, ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak tasarlanır.

b) Mevcut binalarda mimari erişilebilirliğe ve dersliklere yönelik ulusal ve uluslararası standartlar göz önüne alınarak, yapı ya da mekâna uygun ve uyarlanabilen projelerle gerekli tadilatlar yapılır.

c) Hareket engeli olan öğrenciye mevcut asansörlerin kullanımı için izin verilir.

ç) Engelli öğrencinin kayıtlı olduğu birime ulaşımı konusunda üniversite imkânları ölçüsünde destek sağlanır.

d) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin dersliklerini kimsenin yardımı olmadan bulabilmeleri için binalar içinde, sesli yönlendiriciler, hissedilebilir yüzey, kabartma yazı, vb. gibi gerekli tedbirleri alınır.

e) Bu maddedeki tedbirlerin alınması Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı ile İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığının sorumluluğundadır.

Bilgiye erişim

Madde 18 - (1) Üniversitenin kullandığı tüm elektronik sistemler ve teknolojiler engelli öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Engelli öğrencilerin Üniversitenin web tabanlı hizmetlerine erişebilmeleri için verilen bütün web hizmetleri W3 standartları göz önünde bulundurularak hazırlanır. Üniversite web sitesi ana sayfası, Üniversiteye bağlı birimlerin internet sayfaları, öğrenci otomasyon sistemi ve web tabanlı eğitim yapan bölümler gelişen ve değişen teknolojiler kullanılarak geliştirilir ve düzenli olarak güncellenir. Gerekli düzenlemeleri yapmak Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının sorumluluğundadır.

(2) Engelli öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlerin kütüphanelerinden talep ettikleri yayınlar, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na uygun olarak istedikleri formatta çoğaltılır veya ödünç olarak verilir.

(3) Birim tarafından engelli öğrencilerin dersleriyle ilgili ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunacak her türlü materyal, talebi doğrultusunda öğrencinin istediği formatta (MP3, Braille, MS Word, PDF vb.) hazırlanır.

Sağlık, sosyal ve kültürel hizmetlere erişim

Madde 19 - (1) Üniversitede eğitim gören engelli öğrencilerin üniversiteye ait sağlık, sosyal ve kültürel hizmet sunumlarından öncelikli olarak yararlanmaları için gerekli düzenlemeleri yapmak Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığının sorumluluğundadır.

(2) Üniversite, engelli öğrencilerin yaratıcı, sanatsal ve entelektüel kapasitelerini geliştirme ve kullanmaları için imkânlar ölçüsünde gerekli olanakları sağlar.

(3) Birim maddi güçlüğü bulunan engelli öğrencilerin burs ve yurt ihtiyaçlarının karşılanması için danışmanlık hizmeti verir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan haller

Madde 20 - (1) Bu Yönergede bulunmayan durumlarda 14.08.2010 tarih 27672 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği hükümleri ve ilgili diğer mevzuat hükümleri ile Yükseköğretim Kurulu kararları, Senato veya Yönetim Kurulu kararları uygulanır.

Yürürlük

Madde 21 - (1) Bu Yönerge, Üniversite Senatosunun 30.10.2019 tarihli ve 18/02 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve aynı tarihte yürürlüğe girmiştir.

Yürütme

Madde 22 - (1) Bu yönerge hükümlerini Erzurum Teknik Üniversitesi Rektörü yürütür.